

1. Wie wijst je de weg?

Steeds vaker klinkt vanuit de samenleving de roep om een plan, een lange-termijn-plan om uit de coronacrisis te raken. We moeten niet blijven strompelen van lockdown naar lockdown, nee, er is behoefte aan leiders die ons een goede weg wijzen, een uitweg uit deze ellende. Dat is natuurlijk een heel begrijpelijke vraag, alleen: de vraag stellen is makkelijker dan de vraag beantwoorden. Maar is het niet heel herkenbaar? We zoeken naar richting. Wie geeft de juiste koers aan? Wie wijst de weg? Zeker bij de start van een nieuw jaar kan dat ook jouw eigen, persoonlijke vraag zijn. Wat is wijsheid in mijn eigen leven? Welke keuzes moet ik maken? Dat kan te maken hebben met je studie of met je werk, met relaties en alles wat daarmee te maken heeft, het kan ook te maken hebben met geloof en kerk. Wie wijst je de weg?

2. Vijf dromen als wegwijzers

We hebben dat stuk gelezen uit Mattheüs 2. Het is een heel verdrietig gedeelte, het gaat over Jozef en Maria die moeten vluchten met de kleine Jezus, en het gaat over dat bloedbad in Bethlehem. En wat me nu opviel nu ik hiermee bezig was, dat was het grote aantal dromen. Alleen al in dit bijbelgedeelte wordt drie keer vermeld dat de Here aan Jozef verschijnt in een droom. En eerder, in hoofdstuk 1 en in het eerste stuk van hoofdstuk 2, wordt ook al twee keer gesproken over een droom, dus vijf keer in twee hoofdstukken!

Allereerst ziet Jozef een engel in een droom, als hij op het punt staat om Maria te verlaten. Hij denkt: 'Er is iemand anders in het spel, want Maria is zwanger.' Maar de engel vertelt hem dat Maria niet met een andere man geslapen heeft, maar dat ze zwanger is door de kracht van de Heilige Geest. 'Je kunt rustig met Maria trouwen,' zegt de engel in de droom.

De tweede droom waar Mattheüs over vertelt, is een droom waar de wijzen uit het oosten mee wakker worden. God waarschuwt hen in een droom, als ze het Kind van Bethlehem hebben gevonden, en God zegt: 'Ga niet terug naar Herodes, want hij wil het Kind doden. Ga via een andere weg terug naar jullie land.' En dat doen de wijzen.

Vervolgens krijgt Józef weer een droom. Dat hebben we gelezen in vers 13. God waarschuwt ook hém voor Herodes en geeft hem opdracht om te vluchten naar Egypte. Dat doet Jozef en zo ontkomt Jezus aan die moordpartij daar in Bethlehem.

Over de vierde droom lezen we in vers 19: 'Toen Herodes gestorven was, zie, een engel van de Here verschijnt Jozef in een droom, in Egypte, en zegt: Sta op, neem het Kind en Zijn moeder met u mee, en ga naar het land Israël, want zij die het Kind naar het leven stonden, zijn gestorven.' En dat doet Jozef. Hij is van plan, samen met Maria, om terug te gaan naar Bethlehem, of misschien Jeruzalem, dat ligt vlak bij elkaar. Jozef en Maria zullen dat heel logisch gevonden hebben. De Messias, die moet toch opgroeien in de buurt van de tempel in Jeruzalem?

Maar opnieuw krijgt Jozef een droom. Want wat blijkt? Herodes is wel gestorven, maar in de provincie Judea, waar Jeruzalem in ligt, en Bethlehem, daar is een zoon van Herodes op de troon gekomen die nog veel wreder is dan zijn vader, Archelaüs. Zelfs de Romeinen vonden uiteindelijk dat het te gek werd, dat Archelaüs te wreed was, dus na twee jaar is hij afgezet. Maar toen Jozef en Maria terugkwamen uit Egypte, was hij net koning geworden. Dan krijgt Jozef opnieuw een droom. Vers 22: 'Maar nadat zij door een aanwijzing van God in een droom gewaarschuwd waren, vertrok hij naar het gebied van Galilea.' Vijf dromen. Dat is eigenlijk wel heel opmerkelijk, vind je niet? Elke keer geeft God heel duidelijk leiding, en Hij gebruikt daarvoor een droom.

3. Vijf bijbelteksten als wegwijzers

En dan is er nog iets dat opvalt in dit bijbelgedeelte. Elke keer wordt verwezen naar een tekst uit het Oude Testament. Elke keer schrijft Mattheüs: 'Dit en dat is gebeurd, zodat vervuld werd wat die en die profeet heeft gezegd.'

Kijk maar mee. Vers 15: 'En hij (Jozef) bleef daar tot de dood van Herodes, opdat vervuld werd wat door de Here gesproken is door de profeet (dat is de profeet Hosea): Uit Egypte heb Ik Mijn Zoon

geroepen.' Als je die tekst gaat lezen, in Hosea 11, dan slaat die tekst in eerste instantie op het volk Israël. Maar de rabbijnen in de tijd van Jezus pasten die tekst ook toe op de Messias. Op de één of andere manier zou de Messias uit Egypte komen, maar hoe, dat wisten ze ook niet precies. Want ja, Hij zou geboren worden in Bethlehem. Ook dat is een profetie, uit Micha 5, en die wordt al eerder in dit hoofdstuk aangehaald, als de wijzen uit het oosten in Jeruzalem zijn en als daar dan alle theologen en schriftgeleerden komen vertellen dat de Messias in Bethlehem geboren zal worden. Want dat staat er duidelijk, in Micha 5.

En nóg eerder, in hoofdstuk 1, haalt Mattheüs óók al een tekst uit de profeten aan. Dat de Messias geboren zou worden uit een maagd, dát is al geprofeteerd door Jesaja, zegt Mattheüs. In Jesaja 8, daar staat: 'Zie, de maagd zal zwanger worden en een Zoon baren, en u zult Hem de Naam Immanuel geven; vertaald betekent dat: God met ons.'

Dus dat zijn al drie profetieën, die door Mattheüs naar voren worden gehaald in hoofdstuk 1 en 2 van zijn boek. Maar hij haalt er nog meer aan. Als hij verteld heeft over de kindermoord in Bethlehem, dan schrijft hij in vers 17 en 18: 'Toen is vervuld wat gesproken is door de profeet Jeremia: Een stem is in Rama gehoord, geklaag, gejammer en veel gekerm; Rachel huilde over haar kinderen, en wilde niet vertroost worden, omdat zij er niet meer zijn.' Rama, dat ligt een stuk ten noorden van Bethlehem. En Rama, dat was eeuwen eerder – zeg maar – het 'Westerbork van Israël'. Vanuit Rama werden de mensen op transport gezet naar

Babel, om daar in ballingschap te gaan. En de profeet Jeremia beschrijft in de vorm van poëzie het drama wat daar plaatsvindt. Rachel is één van de vrouwen van Jakob, één van de stammoeders van Israël. Rachel kijkt als het ware toe hoe haar verdere nakomelingen worden afgeslacht of worden weggevoerd. En zó gaat het nu ook in Bethlehem, zegt Mattheüs. Bethlehem is de plaats waar Rachel begraven ligt. Als het ware ziet Rachel

hoe haar verre nakomelingen worden afgeslacht, of in ballingschap gaan: zoals nu Jozef, Maria en Jezus. En zij huilt... En dan is er de vijfde aanhaling uit de Bijbel. Jozef en Maria kunnen niet terug naar Bethlehem of naar Jeruzalem. Dus ze wijken uit naar het noorden, naar Galilea, naar het stadje Nazareth, waar ze ook eerder al wonen. 'Zodat vervuld werd', zegt Mattheüs dan in vers 23, 'wat door de profeten gezegd is: dat Hij Nazarener genoemd zal worden'. Het woord 'Nazareth' is afgeleid van het Hebreeuwse woord 'nezer' (uitgesproken als 'nètsèr'), dat betekent: 'scheut, loot, jong takje'. En precies dat woord wordt door Jesaja gebruikt om de Messias aan te duiden. Jesaja 11: 1: 'Want er zal een Twijgje opgroeien uit de afgehouden stronk van Isaï, en een Loot ('nezer') uit zijn wortels zal vrucht voortbrengen.'

'Kijk maar,' zegt Mattheüs, 'het stáát er allemaal al! Je kunt het niet over het hoofd zien. Jezus is werkelijk de beloofde Messias! Lees de Bijbel en je ziet wat God aan het doen is!'

4. God wijst de weg door Woord en Geest

Is dat eigenlijk niet héél opmerkelijk? In die eerste twee hoofdstukken van Mattheüs wordt vijf keer een tekst uit het Oude Testament aangehaald, een tekst die vervuld is in Jezus, en vijf keer stuurt God een droom. Twee handen vol aanwijzingen van God. De HERE werkt door Zijn Woord, de Bijbel, en Hij werkt door Zijn Geest. De Heilige Geest stuurt dromen aan Jozef en aan de wijzen. En op die manier, door Woord en Geest, loodst de hemelse Vader Jozef en Maria en Jezus en de wijzen uit het oosten door de geschiedenis heen. Hij is de grote, hemelse Loods, de Loods die weet waar de zandbanken zijn, waar de gevaarlijke stroming is, de Loods die ervoor zorgt dat Zijn Zoon

Zijn missie op aarde kan volbrengen, Zijn missie om mensen te redden. Er is dreiging, er is moord en doodslag, onschuldige kinderen worden omgebracht. Het is een afschuwelijke tijd. De opvolger van Herodes is nóg wreder dan zijn vader. Het lijkt wel een mijnenveld waar je onmogelijk doorheen komt. Maar de hemelse Gids weet waar je moet lopen. Hij geeft Zijn Woord en Hij geeft Zijn Geest. Ik vind dat zó bemoedigend aan het begin van een nieuw jaar! Want die hemelse Loods is nog steeds dezelfde! En die twee handen gebruikt Hij ook nu, ook vandaag de dag! Woord en Geest, daardoor leidt Hij ook ons op onze reis door de tijd.

5. De Bijbel als wegwijzer in 2022

Het Woord: de Bijbel. Die Bijbel is ons gegeven als een ongelooflijk kostbaar geschenk. En hoe meer je in die Bijbel thuis raakt, hoe meer je als het ware een plattegrond in je hoofd hebt, waar al die zandbanken op staan, en waarop je de vaargeul ziet. De Bijbel geeft overzicht, door de Bijbel krijg je een helicopterview en je ziet veel beter de patronen in je leven.

Nu kan ik natuurlijk wel zeggen: 'Lees meer in de Bijbel', maar ik denk dat dat een oproep is waar je niets mee kunt. Want je leven zit vol, je moet je uiterste best doen om alle ballen in de lucht te houden. En tóch wil ik je aanmoedigen om méér met de Bijbel bezig te zijn. Of misschien niet méér, maar anders, intensiever. Zomaar een paar ideeën.

Wat kan helpen, is afwisseling in de manier waarop je de Bijbel leest. Bijvoorbeeld: de éne keer neem je één tekst, dat kan de dagtekst zijn uit een boekje of van de Bible-app, en die tekst neem je mee. Als je een stukje gaat fietsen of wandelen – je moet er toch even uit in de lockdown -, dan ga je wat mediteren over die éne tekst. En leer hem ook maar uit je hoofd, dat lukt best.

Een andere keer pak je juist een lang gedeelte, en dat lees je in één keer door uit een heel makkelijke vertaling, bijvoorbeeld de Bijbel in Gewone Taal. Je zult zien dat je dan opeens verbanden gaat ontdekken die je misschien nog niet wist.

Een derde keer lees je een stukje, en de eerste plaatsnaam die je tegenkomt google je in, en je kijkt naar wat je dan tegenkomt. Er zijn prachtige websites, zoals bijbelseplaatsen.nl, waar je meer leert. Of je pakt er een encyclopedie bij. Groot kans dat je verrassende ontdekkingen doet.

Of je print een bijbelgedeelte uit, misschien wel samen met iemand anders, en je pakt er een pen bij en je gaat aanstrepen: wat vind je mooi? Wat vind je moeilijk? Welke woorden houden verband met elkaar? Je zult zien dat zo'n bijbelgedeelte tot leven komt! En natuurlijk zijn er ook bijbelse dagboekjes, bijbellesroosters. De Bijbel is een spannend boek! God Zélf spreekt door Zijn Woord. Lát je dan ook aanspreken! Zo'n Gids heb je broodnodig in het mijnenveld van het leven.

6. De Geest als wegwijzer in 2022

Dat is het Woord. God leidt ons door Zijn Woord en door Zijn Geest. De Heilige Geest heeft heel veel mogelijkheden. Hier zien we dat Hij vijf keer een droom geeft. Maar de wijzen uit het oosten leidt Hij door een ster. En ik weet niet of je dat herkent, maar hoe vaak leidt God ons niet door een gesprek, door wat iemand anders tegen je zegt? Of door iets wat je leest, of wat je hoort? Soms door een lied, of door bepaalde omstandigheden. De Heilige Geest heeft heel veel pijlen op Zijn boog.

Maar hier lezen we dus vooral over dromen. Doet de Heilige Geest dat nog steeds? Geeft Gods Geest nog steeds dromen? Nou en of! Al jaren is bekend dat veel moslims door dromen tot geloof in Jezus Christus komen. Er zijn veel getuigenissen van moslims die in een droom of in een visioen Jezus hebben gezien. Maar dat is niet alleen bij moslims zo. God stuurt dromen en visioenen aan wie Hij wil. Er zijn ook getuigenissen in onze eigen culturele setting. Corrie ten Boom en haar zus Betsie zaten tijdens de oorlog gevangen in het kamp Ravensbrück, vanwege hun verzetswerk. In dat kamp kreeg Betsie een visioen waarin zij heel duidelijk een landhuis zag, een heel mooi huis dat na de oorlog ingericht was als herstellingsoord voor slachtoffers van de concentratiekampen. Betsie kende dat huis niet, en Corrie ook niet. Betsie overleed in het kamp, Corrie overleefde het en na de oorlog gaf zij overal lezingen. Tijdens één van die lezingen

vertelde ze over haar verlangen om zo'n herstellingsoord te beginnen. Er was een dame in het publiek, en die kwam na afloop naar haar toe. Spontaan bood ze haar landhuis aan: het huis 'Schapenduinen' in Bloemendaal. Corrie ging kijken en was verbijsterd. Het huis was exact het landhuis uit het visioen van Betsie, het klopte tot in de details met haar beschrijving.

God werkt de eeuwen door ook op bijzondere manieren. Ook door dromen en visioenen. Ik heb de indruk – maar dat is persoonlijk – dat dat ook toeneemt, dat Gods Geest vaker zo gaat werken. Ik kom veel mensen tegen die een bovennatuurlijke ervaring hebben meegemaakt en zó op het spoor van Jezus Christus komen. Dat doet mij ontzettend goed. Het verstekt mijn geloof. Want er zijn veel mensen in mijn omgeving waarvan ik denk: 'Hoe moet die of die nou óóit tot geloof komen? Menselijkerwijs gesproken is dat gewoon onmogelijk.' Maar God doet wonderen. Mensen hebben me verteld over een stem die ze hoorden, over een visioen dat ze kregen, over bijzondere dromen. Dat geeft mij extra motivatie om te bidden dat God mensen tot bekering brengt. De HERE leidt door Zijn Woord en óók door Zijn Geest!

Maar je moet die twee wel dicht bij elkaar houden. Woord en Geest spreken elkaar nóóit tegen. Als je een bijzondere droom krijgt, of een visioen, moet altijd je eerste vraag zijn: 'Klopt dit met wat de Bijbel zegt?' Er zijn mensen die vertellen dat ze Paulus hebben gezien in een visioen, en dat Paulus zei dat je op alle mogelijke manieren bij God kunt komen: via Jezus, maar ook via Boeddha en via Mohammed. Kijk, zo'n visioen gaat lijnrecht in tegen de Bijbel. En dan moet je het afwijzen. Dan komt het niet bij God vandaan.

Paulus schrijft in 1 Thessaloniëzen 5: 'Blus de Geest niet uit. Veracht de profetieën niet', - dus ook dromen, visioenen, of wat dan ook, veracht het niet, leg het niet achteloos naast je neer, - 'maar toets alles en behoud het goede'. Toets alles aan de Bijbel. En vraag het ook gerust aan iemand anders. Daarvoor zijn we samen gemeente van Christus.

Woord en Geest, dat zijn Gods handen waarmee Hij ons leidt, ook in het nieuwe jaar dat voor ons ligt. Ik werd geraakt door een couplet uit Psalm 25. Het is best klassieke taal, maar moet je horen hoe mooi. Het is een gebed, eigenlijk zo'n prachtig gebed aan het begin van een nieuw jaar.

*Here, maak mij uwe wegen
door uw Woord en Geest bekend;
leer mij, hoe die zijn gelegen
en waarheen Gij uw treden wendt.*

Gods 'treden' dat zijn Zijn stappen. Welke kant loopt God op? 'Leer mij, hoe die zijn gelegen, die wegen van U, en waarheen Gij uw treden wendt.'

*Leid mij in uw rechte leer,
laat mij trouw uw wet betrachten,
want Gij zijt mijn heil, o Heer.*

- U bent mijn redding! -
Ik blijf U al den dag verwachten.
- De hele dag kijk ik naar U uit! -

Ik vind dat zo'n mooi gebed! Daarom wil ik het graag sámen bidden, nú. Ik zal het voorlezen, en voel je vrij om, als je dat wilt, hardop mee te bidden, waar je ook bent, thuis of hier. De tekst komt in beeld. En als we het dan hebben gebeden, dan gaan we het ook zingen.

*Here, maak mij uwe wegen
door uw Woord en Geest bekend;
leer mij, hoe die zijn gelegen
en waarheen G'uw treden wendt;
leid mij in uw rechte leer,
laat mij trouw uw wet betrachten,
want Gij zijt mijn heil, o Heer,
'k blijf U al den dag verwachten.*

Amen.